

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סה.

עין משפט נר מצוה

רעב א ב ג מ"י פ"א
מחלות מחלות
מחלות הלכה כ סג עין
סב ע"ש י"ד ס"י פ"ב
פ"ג:
רעב ד ה מ"י שם הלכה
כב כג סג ע"ש
טו"ש י"ד ס"י פ"ה סע"ף
פ"א:
רעב ז ו מ"י פ"א שם
הלכה כ"א:

רבינו גרשום

הכא אפילו בשתי שטרות
פסיק לה. כלומר דכתבין
בה בסוף שיטה אחת
וינהי בתחילת שיטה
אחרת: בשוכן ונדמה להן
קאמרין כלומר ההתם
רבנן מורו: אשר לוא
כלפי' לא לו עכשיו ועומד
לנדל לאחר זמן לפיכך
כתב לוא מלא. איסקרא
גרסינן: והדריבנות גרסינן:
אלו כללי כללות ואלו
פרטי פרטות כללי כללות
ציפורת כרמים זה כלל
אחד אורשף זה כלל
אחר כרספת ושחולנית
זה כלל שלישי ראשו
ארזן זה כלל רביעי.
פרטי פרטות (פרטות)
פרט ראשון ארבה זה
גובאי. פרט שני סלעם זה
נפול פרט שלישי חרגול
זה רשון:

רבי יוסי אומר ושמו חגב. אומר היה הרי"צ דרבי יוסי מפרש
מילתא דתנא קמא ולא פליג. כדמוכח בגמרא דתנא דבי רבי
ישמעאל דדריש כלל ופרט וכלל ומרבה כעין הפרט כל דלית ליה ד'
סימנין ודריש חגב לשמו חגב ותנא דבי רב לא דריש חגב לשמו
חגב אלא קאמר חגב זה גדיאן ולא

מרבה מידי מעכשיו הפרט ובעי ה'
סימנין הגך ארבע ואין ראשו ארוך
ופסיל ראשו ארוך ותנא דמתניין
דקמני ארבעה סימנין ולא קמני אין
ראשו ארוך ש"מ דסבר כתנא דבי
רבי ישמעאל דמכשיר אפילו ראשו
ארוך ואי"ל לנדב כחמנא חגב
לשמו חגב מיופק לי מעכשיו הפרט
כמו הגך ד' סימנין וי"ל לפי שאין
סימנין זה לשמו חגב כשזב כשאר סימנין
ולא הוה מנרקיין ליה כי היכי דלא
בעיין אין ראשו ארוך ומרבינן אע"פ
דראשו ארוך ומהאי טעמא נמי
אינרקיין לאשמעינן בקרא כרעים
זהדיא אי נמי כרעים אינרקיין
לכדררשינן בגמרא אין לו עכשיו
ועתיד לגדל אחר זמן אי"ל לכלל ופרט
כדקאמר בגמרא אשר לו כרעים
כלל אבל אין לפרש שיש בחד ממיני
ארבה או ממיני סלעם וחרגול שאין
שמו חגב ואין להם כרעים ואי לאו
דכתביהו קרא זהדיא הוה מנרקיין
להו דזכלל ארבה וסלעם וחרגול ניניהו
דאי"כ כי קאמר בגמרא דתנא דבי
ר"י ותנא דבי ר' איבא צניייהו
ראשו ארוך לימא דליכא צניייהו דאין
שמו חגב דלתנא דבי רב שרי ולתנא
דבי ר"י אסור וכן מנרעים קשה
דקאמר בגמרא אשר לו כרעים כלל
ארבה וסלעם וחרגול פרט ארבה
הני פרטי מרבה יותר מן הכלל דכללן
ממעט כל ארבה וסלעם וחרגול שאין
להם כרעים ופרטי מרבה וכי האי
גוונא לא אשכחן דעביד כלל ופרט:
אע"פ שאין לו עכשיו ועתיד לגדל
אחר זמן. מדכתיב לא

בשרים בשתי תיבות: **בשני** שטיין. **בת** מאלן ויענה מאלן: **הכי**
גרמינן יש לו **אצבע** יתירה **והפק** וקורקבנו **נקלף** **צידוע** **שהוא** **טבור**.
וארישא סמין דתנא ליה כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס ויש לו
עוד שלשה סימנין דהוו להו ארבעה צידוע שהוא טבור: **אם** **רגליו**.
אצבעותיו: **הקולט** **מן** **האור**.
שכשורקין לו מאלל קולטו לתוך פיו
ומקבלו מן האור: **ליפרשא**. מכריין
היו שהיא טהורה וזה שמה: קולט
ואוכל שאינו מניחו לארץ עד שלל
יצלענו: **שכן** כמו שזכר: **ונדמה**.
דומה להם במראיתו: **הלך**. הואיל
ואמרינן הכי בעינן תרווייהו: **וחל**
מין חגב בלשון ארמי: **איסקרא**. ואין
לו קרנוליס בקטנותו וגדלים לאחר
זמן: **א** **אשר** **לא** **כרעים**. כתיב אשר
לו **קרי**: **רשון** **ניפול** **גדיאן** **יוחא**
ירושלמים. כך שמש: **לפורס** **כרמים**.
מין ארבה דאין לו גזחת וכן לארבה
כלקמנ: **יוחא**. מין סלעם דיש לו
גזחת: **עירוביא**. מין חרגול דיש לו
זנב ולשנים הראשונים אין זנב: **הרזניס**.
מין חגב ואינו דומה אלאו במראה:
דבי **ר'** **ישמעאל** **הנא**. הגך למיניהו
לאו פרטי ניניהו כדאמרת דלא מרבי
אלא מינא דכל חד אלא כללי ניניהו
ויש כאן כללי כללות ופרטי פרטות
כלומר כללות הבאין אחר כללות שלל
לזוך ואמו לדרשה ופרטיין הבאין
שלל לזוך אחר פרטות ולדרשה בוא על
כתיב וקמנ מפרש להו ואילן דסלעם
ומגב הן הפרטות שלל והורכו ולמיניהו
הכמוצין עמהם הם הכללי שלל והורכו:
ציפורת

בתרתי תיבות ש"מ תרי שמות ניניהו אלא
מעתה יאת כדר לעומר דפסק להו ספרא
בתרי הכי נמי דתרתו שמי ניניהו אמרי
התם בשתי תיבות פסיק להו בשני שימין לא
פסיק להו אבל הכא אפי' בשני שימין נמי
פסיק להו: אבל אמרו חכמים כל עוף [וכו']:
תניא ר' **רבן** **גמליאל** **אומר** **דורס** **ואוכל** **בידוע**
שהוא **טמא** **יש** **לו** **אצבע** **יתירה** **והפק** **וקרקבנו**
נקלף **בידוע** **שהוא** **טהור** **ר"א** **בר'** **צדוק** **אומר**
"מותחין **לו** **חוט** **של** **משיחה** **אם** **חולק** **את**
רגליו **שתים** **לכאן** **ושתיים** **לכאן** **טמא** **שלא**
לכאן **ואחת** **לכאן** **טהור** **ר"ש** **בן** **אלעזר** **אומר**
"כל **עוף** **הקולט** **מן** **האור** **טמא** **ציפרתא** **נמי**
מקלט **קלטה** **אמר** **אביי** **קולט** **ואוכל**
קאמרי' **אחרים** **אומרים** **שכן** **עם** **טמאים** **טמא**
עם **טהורים** **טהור** **כמאן** **כר'** **אליעזר** **ד** **תניא**
ר"א **אומר** **לא** **לחנם** **הלך** **וזריר** **אצל** **עורב**
אלא **מפני** **שהוא** **מינו** **אפי'** **תימא** **רבנן** **שכן**
ונדמה **קאמרינן**: **ובחגבים** **כל** **שיש** **לו** **כו'**:
מאי **רובו** **אמר** **רב** **יהודה** **אמר** **רב** **רוב** **ארכו**
ואמרי **לה** **רוב** **הקיו** **אמר** **רב** **פפא** **הילכך**
בעינן **רוב** **ארכו** **ובעינן** **רוב** **הקיו** **ת"ר** **ה"א** **אין**
לו **עכשיו** **ועתיד** **לגדל** **לאחר** **זמן** **בגון** **הוחל**
מותר **ר"א** **בר'** **יוסי** **אומר** **אשר** **לא** **כרעים**
אף **על** **פי** **שאיין** **לו** **עכשיו** **ועתיד** **לגדל**
לאחר **זמן** **מאי** **זחל** **אמר** **אביי** **אסקרין** **ת"ר** **יאת** **אלה** **מהם** **תאכלו**
את **הארבה** **וגו'** **ארבה** **זה** **גובאי** **סלעם** **זה** **רשון** **חרגול** **זה** **ניפול** **הגב**
זה **גדיאן** **מה** **ת"ל** **למינו** **למינהו** **למינהו** **ד'** **פעמים** **ילהביא**
ציפורת **כרמים** **ויוחא** **ירושלמית** **והערצוביא** **והרזניס** **דבי** **ר'** **ישמעאל**
תנא **אלו** **כללי** **כללות** **ואלו** **פרטי** **ארבה** **זה** **גובאי** **למינו** **להביא**
ציפורת

א) [ומספתא פ"ג ה"ז
ע"ש, ג צ"ק כ"ג;
ב) [ומספתא פ"ג ה"ט,
ד] [גבי הערוך מייין וכתיב
המוטף דקן מוכח ממגורס
ירושלמי ע"ש בערך מייין,
ה] [ג"ל אחרי ד"ה וזל,
ו] [ג"ל למתנין לעיל ע"ג,
ז] [ג"ל לא, ח] [ג"ל
דארבה, ט] עין רש"י,
י] [ג"ל ופרט וכלל,

תורה אור השלם

1. ויהי בימי אמרפל
מלך שגער אריוך מלך
אלטר בדרקעמר מלך
עילם וחדעל מלך גוים:
2. אף את זה תאכלו
מכל שרץ העוף הוחלף
על ארבע אשר לו
ברעים ממעל לרגליו
ליתר בון על הארץ:
ויקרא יא כא
3. את אלה מהם
תאכלו את הארבה
למינו ואת היסקלם
למינהו ואת החרגול
למינהו ואת החגב
למינהו: ויקרא יא כב

הגהות מהר"ב

רנשבורג
א) תוס' ד"ה אלו וכו'.
ולמינהו דתנא להאריך כל
הסימנין הללו כדמפרש
וכו' כ"ל:

מוסף רש"י

לא לחנם הלך חזיר
כו'. ר' אליעזר סבר וזכיר
עוף טמא הוא ורבנן פליגי
עליה (ביק שבב).

באלף קדריש ולא מני למימר לא שאין לו כרעים כלל קאמר דארבה וסלעם ארבה וחרגול יש להם קרנוליס כדקתני בהדיא בהלך השוה
בשנה וכו' וכן אשר (אין לו) חומה גדשי ערי חומה דריש אע"פ שאין לו עכשיו והיתה לו קודם לכן צפ' קמא דמגילה (ד"א ג) ולא מני
למימר שאין לו כלל קאמר דבערי חומה מישתעי קרא וכן אשר לא יעדה והפדה קודמת דקיימי ליה פ"י שהיה לו לקיימה וליעדה והעומ
יעדה קודמת ומהאי קרא דרש"י ליה צפ"ק דצבורות (ד"א ד) דמלות ועידה קודמת פדייה שנאמר אשר לא יעדה והפדה ודע"ג
דכתיב בצל"ף דרשינן כאילו כתיב צו"ו כלומר שהיה לו ליעדה ואינו רואה והפדה והיינו טעמא דלמה ליה למכתב אשר לא יעדה פשיטא
דבלל יעדה מישתעי קרא דאם יעדה היתה לריכה גט וגם לא היתה לריכה פדיית אז שצעת ייעוד פקע שעבוד שפחות מינה וא"ת
צפרק כשם (פוטו לא). דפרין וכל היכא דכתיב לא בצל"ף ממש הוא והא כתיב בכל כרתם לא צר ומלאך פניו הושיעם ואמאי לא מייתי
מכל הגך קראי ויש לומר דכלל הני איכא הוכחא מגופיה דקרא שרואה לומר אשר לו צו"ו אע"ג דכתיב בצל"ף ה' דארבה וסלעם וחרגול
יש להם קרנוליס וערי חומה גיש להם חומה מיירי וגזי יעדה דפרשיית מדכתיב כלל אכל כרתם לא צר לא מוכח מגופיה דקרא שהקב"ה
כתיבול מילר כרתם של ישראל אלא מקרא אחר י' דכתיב עמו אנכי בצרה וא"ת והיכי דרשינן הכא וגזי ערי חומה מדכתיב לא בצל"ף דבערי
למימר קרא אע"פ שאין לו עכשיו והא מסקינן צפרק כשם (ד"א ד) דל"ף משמע הכי והכי הן או לאו ויש לומר דמי"מ דרשינן מדשני
למכתב בצל"ף יותר מכל אותם לו שרויין לומר הן שכתובין צו"ו ש"מ לדרשה ולא צר נמי דרשינן במדרש דכתיב בצל"ף דכל צרה שאינה
לישראל מאומות אינה צרה: **אע"פ** **בצ"ו** **בצ"ו** **בצ"ו** **פרטות**. כדדרשינן בסמוך דאשר לו כרעים כלל ארבה וסלעם וחרגול פרט למיניהו
חזר וכלל ולא דוקא נקט תנא דבי ר' ישמעאל סלעם לכלל ופרט וכלל דסלעם קרא יתירא למישרי ראשו ארוך כדמסקינן בסמוך ולמיניהו
דקלעם מפרש הרי"צ דליטרקיין דאי לא כתיב למיניהו הוה אמינא דוקא במין סלעם שרי ראשו ארוך אבל בשאר לא להכי כתיב למיניהו
לרזויי בכולהו אי"ן הוה אמינא דסלעם אחא לאסור מינו קמ"ל ולא קאמר כללי כללות למימר דכל אלו ראוין לדונם בכלל ופרט וכלל אלא ה"ק
אלו כללות הבאין אחר כללות ופרטות הבאין אחר פרטות ורין לדרושם כולם כפי הראוי וארבה וחרגול בלבד הם דבאים בכלל ופרט'
כדמוכח בשעתא וסלעם למישרי ראשו ארוך כדמסקינן וחגב להצריך ששמו חגב ולמיניהו לחגב להצריך א' כדמפרש בהדיא צברייתא דברייתא
דקלעם כדמפרש ליה מבשרא דנפשיה כדפרישית וא"ת למה הורכב לכתוב למיניהו בכל אחד דארבה וסלעם וחרגול לכתוב למיניהו ויהיה די
בכל אחד לשלשתן בסוף ויש לומר משום דארבה וחרגול הם הם לצדם שבאין בכלל ופרט וכלל כדפרישית וראויין היו ליכתב זה אלל זה והפסיק
בסלעם וכתבו בצמנע בין ארבה וחרגול לשום דרשה דלא על חנם הוא שכתבו שלל במקומו וכיון שהורכב לכתובו בצמנע שבביל שום דרשה
שז אינו יכול לכתוב למיניהו לבסוף כי זה לא יתכן שלמיניהו יהיה עומד על ארבה וחרגול להיות להן כלל אחרון בפני עצמם ועל סלעם לא
יהא עומד לכלל אלא לדרשה אחרת כמו שאנו דורשים עכשיו למיניהו דסלעם ולפי שיש לארבה וחרגול לכל אחד כלל בפני עצמו ואין שניהם
נידונים יחד דבין אחד של כלל פרט וכלל אלא בשנים שכל אחד ואחד נידון לבדו בכלל ופרט רריך לעשות בזין אב משניהם מארבה וחרגול וללמד
משיניהם בהלך השוה צניייהם ומה שאומר הרי אמת דן בזין אב משלשתן זה לפי שלא פירש עדיין דסלעם קרא יתירא הוא והכי פירושא דברייתא
לפי המסקנא הרי אמת דן בזין אב משלשתן בהלך השוה והואיל וכן הוא לא מנריך רק ארבעה סימנין דכי מעיינת ביה שפיר בצרבה וחרגול סגי
לעשות בזין אב משניהם ואייתר ליה סלעם לרזויי ראשו ארוך והא דמרבינן ראשו ארוך ולא אמרינן דמרבינן ואע"ג דליית ליה חד מהנך ד' סימנין
ואין